

The image shows a close-up of several tall stacks of Ukrainian coins, including 1 and 2 hryvnia pieces, in silver and gold colors. A small book with a yellow cover and blue spine, titled 'ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС' (Tax Code), is placed on top of the coins. The text '1. Податки та збори в Україні, загальні засади їх встановлення' is overlaid on the image in a blue, serif font.

1. Податки та збори в Україні, загальні засади їх встановлення

«Налоги — это цена цивилизованного общества».

Надпись на фасаде Министерства внутренних доходов США

«Безопасность и собственность могут существовать лишь в таком государстве, где налоговая шкала не меняется каждый год».

Наполеон 1 Бонапарт (1769–1821), французский император

1.1. Податкове законодавство України, його складові

Відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, регулює **Податковий кодекс України** від 02.12.2010 р. №2755.

До податкового законодавства України включено:

- **Конституцію України**- найбільш принципові положення, що регулюють основи оподаткування, закріплюються на конституційному рівні
- **Митний кодекс України** та інші закони з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України.
- **Чинні міжнародні договори**, згоди на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування.
- **Нормативно-правові акти**, прийняті на підставі та на виконання Податкового кодексу України та законів з питань митної справи.

1.2. Поняття податку та збору. Види податків та зборів

Податкова система України – сукупність загальнодержавних та місцевих податків та зборів, що справляються в установленому Податковим кодексом України порядку.

- **Податком** є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку відповідно до Податкового кодексу України.
- **Збором (платою, внеском)** є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди

- **Загальнодержавні** – податки та збори, що встановлені Податковим кодексом України і є обов’язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених Податковим кодексом України.
- **Місцеві** – податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, в означених Податковим кодексом України, рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень, і є обов’язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.

Загальнодержавні податки

```
graph TD; A[Загальнодержавні податки] --> B[Податок на прибуток]; A --> C[Податок на додану вартість]; A --> D[Податок на доходи]; A --> E[Акцизний податок]; A --> F[Екологічний податок]; A --> G[Рентна плата]; A --> H[Мито];
```

Податок на
прибуток

Податок на
додану
вартість

Податок на
доходи

Акцизний
податок

Екологічний
податок

Рентна
плата

Мито

Місцеві податки та збори

```
graph TD; A[Місцеві податки та збори] --> B[Податки]; A --> C[Збори]; B --> D[Податок на майно]; B --> E[Єдиний податок]; C --> F[Туристичний збір]; C --> G[Збір за паркування транспортних засобів];
```

Податки

Податок на
майно

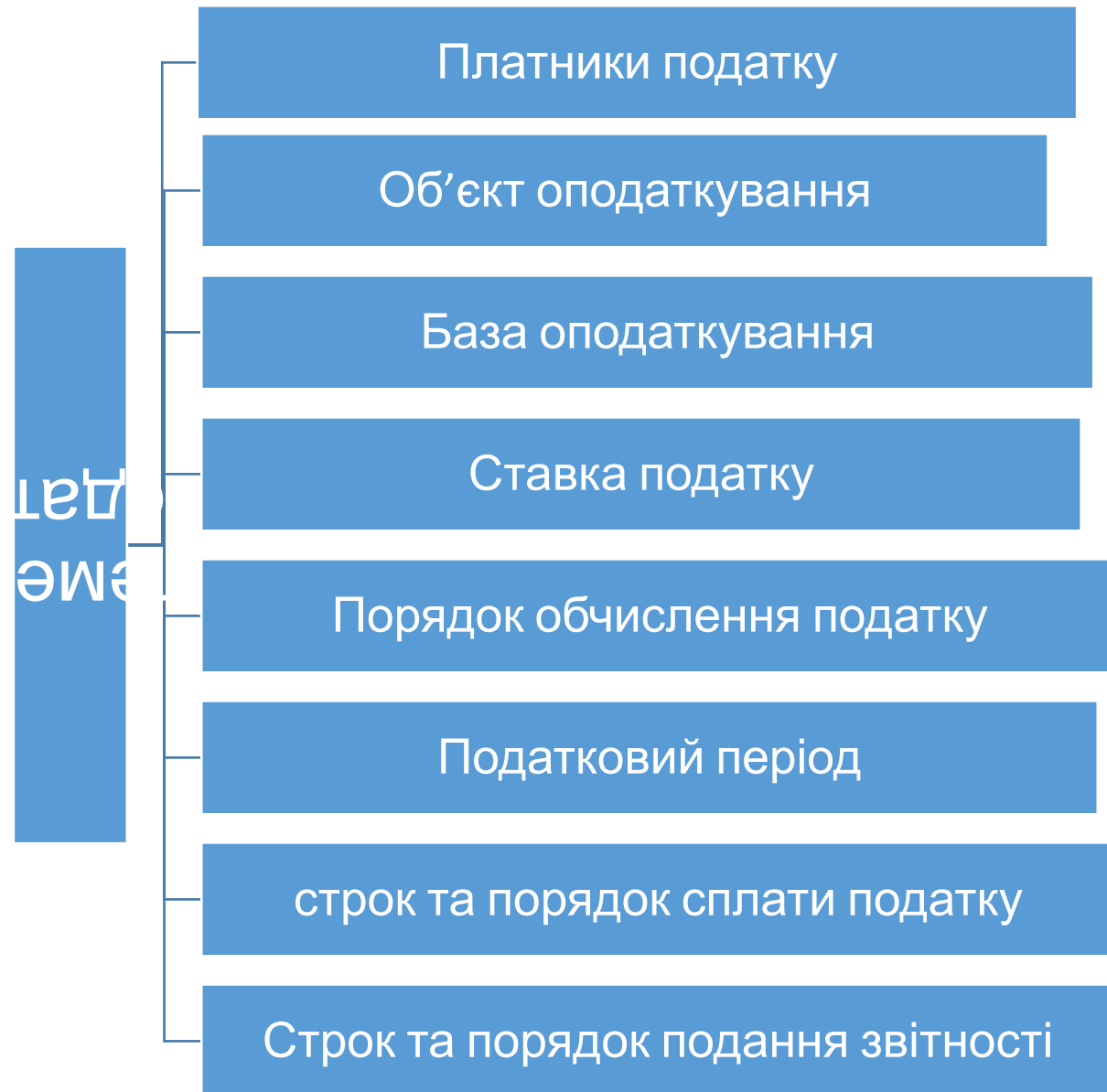
Єдиний податок

Збори

Туристичний збір

Збір за
паркування
транспортних
засобів

1.3. Загальні засади встановлення податків і зборів

- **Платники податків** - фізичні особи, юридичні особи (резиденти і нерезиденти України) які мають, одержують (передають) об'єкти оподаткування або провадять діяльність (операції), що є об'єктом оподаткування і на яких покладено обов'язок із сплати податків та зборів.
- **Обов'язки платника податків:**
 - стати на облік у контролюючих органах;
 - вести облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів;
 - подавати до контролюючих органів декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;
 - сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених Кодексом та законами з питань митної справи;
 - забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, протягом строків, установлених Кодексом;
 - допускати посадових осіб контролюючого органу під час проведення ними перевірок до обстеження приміщень, територій (крім житла громадян), що використовуються для одержання доходів

1.5. Об'єкт і база оподаткування , ставка та порядок обчислення податку, податкові пільги

- **Об'єкт оподаткування** - майно, товари, дохід (прибуток) або його частина, обороти з реалізації товарів (робіт, послуг), операції з постачання товарів (робіт, послуг) та інші об'єкти, визначені податковим законодавством,
- **База оподаткування** - це фізичний, вартісний чи інший характерний вираз об'єкта оподаткування, до якого застосовується податкова ставка і який використовується для визначення розміру податкового зобов'язання
- **Одиницею виміру бази оподаткування** визнається конкретна вартісна, фізична або інша характеристика бази оподаткування або її частини, щодо якої застосовується ставка податку.
- **Ставка податку** – визнається розмір податкових нарахувань на (від) одиницю (одиниці) виміру бази оподаткування (стаття 25 Податкового кодексу України).
- Податковий кодекс України визначає такі види ставок податку:
 - базова (основна);
 - гранична;
 - абсолютна; - відносна.

Базова (основна) ставка податку – це ставка, що визначена такою для окремого податку відповідним розділом Податкового кодексу України.

Граничною ставкою податку визнається максимальний або мінімальний розмір ставки за певним податком, встановлений Податковим кодексом України (стаття 27). Гранична межа при встановленні ставки стосується місцевих податків та зборів.

Абсолютною (специфічною) є ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється як фіксована величина стосовно кожної одиниці виміру бази оподаткування.

Відносною (адвалорною) визнається ставка податку, згідно з якою розмір податкових нарахувань встановлюється у відсотковому або кратному відношенні до одиниці вартісного виміру бази оподаткування.

Стадії обчислення податку

визначення об'єкта оподаткування

визначення податкової бази

вибір ставки оподаткування

застосування податкових пільг

розрахунок суми податку

- **Податкова пільга** - передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності певних підстав .
- **Податкова пільга надається шляхом:**
 - а) податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до
 - нарахування податку та збору;
 - б) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;
 - в) встановлення зниженої ставки податку та збору;
 - г) звільнення від сплати податку та збору.
 -

- ***Податковим періодом*** визнається встановлений Кодексом період часу, з урахуванням якого відбувається обчислення та сплата окремих видів податків та зборів.

- Податкові періоди

- Календарний рік

- Календарне півріччя

- Календарний Квартал

- Календарні три квартали

- Календарний місяць

- Календарний день

- ***Податкова декларація, розрахунок*** – документ, що подається платником податків (у тому числі відокремленим підрозділом у випадках, визначених Кодексом) контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.